Published and distributed under permit (No. 731), authorized by the Act of October 6, 1917, on file at the Post Office of Jersey City, New Jersey. — By order of the President, A. S. BURLESON, Postmaster General.

MAR 5 1921

# СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ | РІК XXIX. | ЧИСЛО 53. | ДЖЕРЗИ СИТИ, Н. ДЖ., СУБОТА, 5-го МАРТА, 1921. | VOL. XXIX. | No. 53. | JERSEY CITY, N. J., SATURDAY, MARCH 5, 1921. | THREE CENTS

## Конґрес закидає законопроєкт про фльоту.

### ОБНИЖЕННЄ ЧИСЛА ЖОВНІРІВ В АРМІЇ БУДЕ ЗАВЕТОВАНЕ.

ВАШІНҐТОН, 3. марта. — Так як сему конґресови лишилося всего кілька годин до обрад, то він закинув уже всяку надію ухвалення закона про фльоту. Конґрес в своїй більшости відноситься прихильно до сего законопроєкту, але опозиція кількох сенаторів, зі сенатором Борою на чолі, не дозваляє їм ухвалити його ще на сій сесії. Тому сенатова більшість дуже обурена на сенаторів з опозиції.

### ВИЛСОН ЗАВЕТУВАВ ЗАКОН ПРО ОХОРОННЕ МИТО.

**Палата послів піддержала вето.**

ВАШІНҐТОН, 3. марта. — Президент Вилсон заветував ухвалений обома палатами законопроект про охоронне мито. Палата послів хотіла переголосувати се вето, але на се не найшлося потрібних двох третин голосів.

### НОВИЙ ПРЕЗИДЕНТ КИНУВ ПРОТЕСТ АМЕРИКАНСЬКОЇ ФЕДЕРАЦІЇ ПРАЦІ ДО КОША.

ВАШІНҐТОН, 3. марта. — Президент Гардінґ покінчив вибір свого кабінету установленнєм Дж. Дж. Дейвиса секретарем праці. Свого часу Американська Федерація Праці спротивилася установленню Дейвиса секретарем праці, домагаючися установлення якого „дійсного представителля робітників".

### ВИЛСОН СТАНЕ АДВОКАТОМ НА СПІЛКУ ЗІ СВОЇМ ПРЕМІЄРОМ.

ВАШІНҐТОН, 3. марта. — Президент Вилсон подав офіціяльно до відома, що по скінченню свого урядовання як президент Злучених Держав, він отворить адвокатську канцелярію на спілку зі своїм премієром міністрів (секретарем стейту) Колбі. Їх адвокатська фірма буде мати осідок у Вашінґтоні та Ню Йорку. Ся заява була великою несподіванкою для приятелів обох політиків. Сподіються, що вони рефлектують на практику переважно в межинародних справах.

### ПРИГОТОВЛЯЮТЬСЯ ДО ІНАВҐУРАЦІЇ ГАРДІНҐА.

**Вилсон лагодиться взяти участь в інавґураційних парадах.**

ВАШІНҐТОН, 3. марта. — Вилсон постановив взяти участь в інавґураційних парадах. Великий здвиг народа ждав Гардінґа на двірци, а коли він приїхав, зробили йому велику овацію. Специяльний поїзд приїхав годину скорше, як було заповіджено, бо поїзд їхав з Гарисбурґа до Болтімор без перестанку.

Гардінґ зараз відвідав Вилсона, а потім відбув конференцію з комітетом конґресу для справ інавґураційних торжеств.

### МАЙЖЕ ВСІ ВОЄННІ ЗАКОНИ ВІДКЛИКАНІ.

ВАШІНҐТОН, 3. марта. — Вилсон підписав нині резолюцію, котрою відкликуєся майже всі закони, що були ухвалені на воєнний час. Він підписав також конґресові буджетові ухвали на законодатні, виконавчі та судові власти, а також ухвалу про видатки на рільництво та фортифікації.

Межи відкликаними законами є закон проти шпіонажі з 1917. року.

Його підпису ждуть ще законопроекти про обмеженнє імігграції та законопроект, визначуючий 18 міліонів долярів на шпитали для бувших жовнірів.

### НОВОАНГЛІЙСЬКІ ЗЕЛІЗНИЦІ ОБНИЖУЮТЬ РОБІТНИКАМ ЗАПЛАТУ.

БОНТОН, 3. марта. — Всі новоанглійські зелізниці заповіли нині обниженнє робітничої заплати усім своїм нефаховим робітникам. Обниженнє відай почне обовязувати від 4 марта, а буде воно відноситися до яких 7 тисяч робітників. Подробиць ще не оголошено.

### ОБЖАЛОВУЮТЬ ПУЛМЕН КО. ЗА НАРУШЕННЄ ЗАКОНА ПРО ПЕРЕВІЗ.

ШІКАҐО, 3. марта. — Робітники Пулмен Ко. обжалували перед зелізничою робітничою радою сю компанію за нарушеннє „закона про перевіз". Ся компанія завела в своїх шапах реформи, згідні з постановами другого промислового конґресу, котрий був свого часу скликаний Вилсоном. Тепер робітники заявляють, що сі реформи заведено, не питаючися робітників, та що робітників ще далі обовязує умова, заключена межи компанією та юнією, котрої компанія тепер не хоче признати.

### ШІСНАЙЦЯТЬ ЮНІЙ ПОТВЕРДИЛИ ЗЕЛІЗНИЧИЙ СТРАЙК.

ШІКАҐО, 3. марта. — Провідники шіснайцятьох робітничих юній, відбувши конференцію, постановили потвердити страйк, зарядженний робітниками Атланта, Берминґгем енд Атлентик Рейлровд. Се є перший страйк зелізничих робітників, затверджений урядом юній.

Робітники постановили вийти на страйк дня 28. січня. Причиною страйку було рішеннє федерального судді, котрий дав право ресіверови, в котрого руках находиться згадана зелізниця, обнижити заплату робітникам безпроволочно.

### НЕВДАЛЕ ВИМУЩЕННЄ 50.000 ДОЛЯРІВ.

МІЛВОКІ, 2. марта. — Пані Шлезінґер дістала кілька днів тому анонімовий лист, котрого автор приказував зложити до одного склепу пакет зі 50,000 долярів в ньому; колиб вона не послухала, то тоді її два сини будуть убиті, а її дім знищений. Пані Шлезінґер післала свого шофера з пакунком, повним паперу, до склепу, а поліція ждала на чоловіка, котрий зголоситься по пакет. Коли один мущина зголосився по нього, поліція його зараз заарештувала. Він не признався до вини, та заявив, що звичайно лишав пакунки в тім склепі. Склепар потвердив його слова, і по двох днях його випущено на волю, бо пані Шлезінґер не хотіла, щоби справа набрала розголосу.

### БОРОТЬБА ПРОТИ ТИФУ.

НЮ ЙОРК, 2. марта. — Др. Копленд, нюйорський комішенер дороввя, вислав до конґресу телеґрафічну просьбу о визначеннє одного і чверть міліона долярів на боротьбу против пошести тифу. Ню Йорк потребує на боротьбу проти сеї хороби 485,620 долярів, Бостон 219,000, Балтімор 287,000, Філаделфія 298,000 долярів.

З міста Месени в нюйорськім стейті доносять про те, що там захоріла одна жінка, котра приїхала туди з Угорщини дня 6. лютого.

### ОДНА ВОШ ЗДЕРЖАЛА ЦІЛИЙ КОРАБЕЛЬ.

БОСТОН, 2. марта. — На одним пасажирі кораблі „Саксонія", що приїхав нині до сего порту, найдено одну вош, і через неї іміґраційні власти казали задержати висіданнє з корабля, поки всі пасажири не будуть передсінфекціоновані, а потім приказали відбути усім 2 тижні кварантани.

### ВІДКРИЛИ БУБОНІЧНУ ХОЛЄРУ.

БУЕНОС АЙРЕС, Арґентина, 2. марта. — В місті Кордоба відкрито кілька случаїв бубонічної холєри і через те замкнено усі школи.

### ПІМАЛИ ЗЛОДІЇВ ПОЧТОВИХ ПОСИЛОК В ТОЛІДО.

НЮ ЙОРК, 2. марта. — Тут арештовано двох людий, котрі пробували продати кілька вартісних паперів, котрі були в почтових посилках, скрадених на почтовим уряді в Толідо, підчас славної міліонової крадежи. При одним арештованім найдено бонди вартости 1,700 долярів.

### ВИГРАВ 20,000 ДОЛЯРІВ ЗА ПОКАЛІЧЕННЄ АВТОМОБІЛЕМ.

НЮ ЙОРК, 2. марта. — Нюйорський суд признав 20,000 долярів відшкодовання семилітному хлопчині Едвардови Бренненови, котрого переїхав автомобілем Джан Вен Преґ, богатий фабрикант одежі. Показалося, що дня 26. цвітня 1920, хлопчина бавився на хіднику коло дому, коли шофер Вен Преґа наїхав на хідник автомобілем і так побив хлопця, що треба було йому утяти ногу. Щоби увільнитися від судової відповідальности, властитель пробував звалити усю вину на шофера, кажучи, що шофер взяв без дозволу автомобіль та поїхав на проґульку. Однак сесь викрут не вдався, і суд засудив властителя на найвисше відшкодованнє, яке досі денебудь засуджено за таку нехугу.

### УКРАЇНСЬКІ ВІСТИ.

### СПРАВА СХІДНОЇ ГАЛИЧИНИ ПЕРЕД РАДОЮ ЛІҐИ НАРОДІВ.

ВІДЕНЬ, 12. лютого. — З Женеви, в Швайцарії, прийшла до тутешних часописий отся телеграма, якадоносить, що на найблизшому засіданню Ради Ліґи Народів, яке назначено на 21. лютого с. р., буде на порядку дня, кромі інших чергових справ, якo окрема справа також питанне про Східну Галичину.

**Іменно, Рада Ліґи Народів має розглянути справу польської окупаційної управи в Східній Галичині.**

**Приводом до сього, що справу Східної Галичини поставлено на дневний порядок дебат Ради Ліґи Народів, є се, що в останньому часі президент Української Національної Ради Східної Галичини, д-р Евґен Петрушевич, вніс до Ліґи численні ноти про польські звірства і злочини, яких допускається польсько окупаційна влада в Східній Галичині.**

### З Всеукраїнської Національної Ради у Відні.

**Доносять з Відня з дня 9. м. м.: „Пленарне засіданнє Всеукраїнської Національної Ради сьогодня не відбулося, бо відложено його на суботу. Комісії працюють дальше. Приготовлюється маніфест в справі Східної Галичини і Великої України. На засіданню Ліґи Народів в Женеві, дня 21. лютого буде обговорювана справа Східної Галичини, до чого матеріял приготовив д-р Петрушевич.**

### Зїзд „Просвіт" у м. Луцьку на Волині.

**14. і 15. лютого відбувся Зїзд „Просвіт" Волині. Програма Зїзду така:**

**1) Доклад про утворення центральної „Просвіти" на Волині і затвердження її статута;**
**2) Організація постсачання книжок населенню;**
**3) Видавництво українського (незалежного) часопису на Волині;**
**4) Шкільна справа;**
**5) Дошкільна справа;**
**6) Вільні внесення.**

### РОЗПРАВА ПРОТИ МАЙНЕРІВ В МІНҐО.

ВІЛЄМСОН, (Вест Верджінія), 1. марта. — Прокуратор уже покінчив покликуванне своїх свідків на розправі проти 19 людий, засідаючих на лаві обжалованих за убитте „ґанменів" нанятих вуглевою компанією. Завтра почнає оборона покликуване свідків відводових.

### ВІДГУКИ УБИЙСТВА В ШІКАҐО.

ШІКАҐО, 2. марта. — Ізабелю Кору Ортвейн, котра убила свого любовника Герберта Ціґлера, випущено на волю за бейлом 25,000 долярів. Вона прийшла до суду на допит, уся вкрита діяментами і завельована так, що її лиця не було видно. Що хвиля вона підносила вельон, щоби втерти сльози. Поліція припускає, що з цілою аферою є получене якесь вимушенне. Шофер убитого зізнав, що якісь незнакомі люди, котрі знали про любовну аферу убитого з убийницею, пробували вимусити велику суму гроший на жінці убитого, котра боялася, щоби вістка про аферу не донеслася до дочки.

### НІМЕЦЬКІЙ ДЕЛЕҐАЦІЇ В ЛОНДОНІ ПРЕДЛОЖЕНО УЛЬТИМАТ.

**Має до понеділка приняти услівя алїянтські, або змінити свої; інакше алїянти надожать на Німеччину кари.**

ЛОНДОН, 3. марта. — Британський премієр Давид Ллойд Джордж сказав німецькому делеґатови, міністрови заграничних справ Німеччини, д-рови Валтерови Сімонсови, що коли німецька делеґація не заявиться до 4 днів, що або приймає алїянтські умови про воєнне відшкодовання або предложить своє, але нове, таке, яке алїянти могли би приняти.

Коли се не станеться до понеділка в полудне, то алїянти займуть деякі німецькі міста; наложать мито (цло) на німецькі товари в алїянтських краях і створять митову границю над рікою Реном.

Ллойд Джордж в ультиматі до німецької делеґації сказав:

1. — Алїянтські війска займуть Дуісбурґ, Дісселдорф і Рурорт.

2.—Постанови парляментів в алїянтських державах, які накладали би обовязок на своїх горожан, що винні гроші за німецькі товари, аби частину тих гроший дали своїм правительствам, щоб вони ті гроші задержали собі на рахунок відшкодовання.

3.—Певну суму мита, яку зберуть німецькі митові уряди на границі занятої теріторії, мають вони віддати алїянтській „комісії відбудови". Крім того алїянти побудують нову лінію тимчасових митових урядів над рікою Реном і над граничними мостами, занятими алїянтськими військами. Сі уряди збирати-муть мито від товарів, що будуть іти з Німеччини і з тих, що приходити-муть до Німеччини. Висоту мита назначить алїянтський комішенер, згідно із вказівками алїянтських правительств.

### ФАБРИКАНТИ ЦЕМЕНТУ ОБЖАЛОВАНІ ЗА ПЕРЕСТУПЛЕННЄ ЗАКОНА ПРОТИ ТРАСТІВ.

НЮ ЙОРК, 1. марта. — Федеральна велика лава суддів присяжних постановила обжалувати 74 корпорацій та 42 особи, заняті виробом цементу, за переступленнє закона проти трастів. Сі компанії та люди мали змовитися та зорґанізуватися в цїли обмеження свобідної торговлі.

### БОЖЕВІЛЬНИЙ ЖОВНІР ПОСТРІЛИВ ТОВАРИШІВ, А ПОТІМ ВБИВ СЕБЕ САМОГО.

КЕМП ДИКС, (Ню Джерзі). 1. марта. — Простий жовнір Дж. Гаринґтон зійшов з ума і почав стріляти зі свого карабіна до других жовнірів зі своєї компанії. Пострілив двох, а потім забив себе самого. Він лишив письмо, в котрім каже, що він хотів вистріляти цілу компанію. Причиною божевілля мала бути втрата нареченої. Ранені жовніри правдоподібно виздоровіють.

### НАЙШЛИ ПІВ МІЛЬОНА ГОРІЧКИ В ОДНІМ ТРУСІ.

НЮ ЙОРК, 2. марта. — Ще ніколи так не обловилися федеральні урядники, що глядять за горівкою, як учора підчас трусу в нюйорській дільниці Бронкс, в одним гаражу. Там найдено горівки, за котру власитель заплатив певно понад пів міліона долярів, а котра тепер певно варта що найменче міліон долярів. В комнаті властителя горівки найдено 150 підроблених дозволень на педержуванне горівки.

## Вашинґтон довідується про великі повстання на Україні.

### В МОСКОВЩИНІ ПЕРЕВАЖНО СПОКІЙ, АЛЕ ПАНУЄ ГОЛОД.

**Зелізничий рух цілком занепав.**

ВАШИНҐТОН, Д. К., 3. марта. — Сьогодня одержано з Берліна звідомлення про положенне в Росії, згідно з рапортами, які наспіли до німецької столиці.

Сі звідомлення представляють положенне в Росії ось-так:

**Центральна Росія:** — Всюди спокій кромі Тули, де счинились заворушення ізза голоду.

**Україна:** — Безупинні повстання проти большевиків в отсих ґуберніях: Харківській, Київській, Катеринославській, Чернигівській і Херсонській. Большевики воюють проти отаманів: Тютюника, Зеленого, Сіромахи і Махна. Поважні заворушення счинились серед української червоної армії. Терор панує в Одесі, Миколаєві, Елисаветграді і Катеринославі.

**Надволжанська область:** — Неспокої в ґуберніі Саратовській.

**Північна Росія:** — Спокій. Економічне становище країно невиносиме, Зелізнича комунікація майже перервана.

## Революційний рух в Росії.

### АНГЛІЙСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО ДІЗНАЄТЬСЯ, ЩО СОВЄТСЬКИЙ УРЯД ЗДАВИВ РЕВОЛЮЦІЙНІ БУНТИ В ПЕТРОГРАДІ І В МОСКВІ.

ЛОНДОН, 2. марта. )Телеграма Есосіейтед Прес). — Сесил Б. Гармсворт, заступник міністра закордонних справ заявив сьогодня в палаті громад, що останні звідомлення, які одержало британське правительство, вказують, що російські совєтські війска здавили повстанне в Петрограді і в Москві.

Він сказав, що британське правительство одержало від своїх представників в балтійських краях звідомлення про неспокої в Росії, подібні до рапортів, які появилися в пресі.

Зноваж ті відомости, які нині приходили з фінляндської границі, з балтійських країв, із Скандинавії і з Балкану про заворушення в Росії, були відмінні. Загальна опінія була в Лондоні, що совєтське правлінне має широку машинерію для удержання своєї влади проти великих супротивностий.

Запевнювано сьогодня, що поважні заворушення були обмежені тільки до частий Петрограду і Москви.

В Лондоні не сумніваються, що совєтське правительство стоїть перед найбільшою кризою, відколи воно захопило власть, та що сьому є ріжні причини, а головно недостача палива ізза здержання перевозових засобів та голод по великих містах.

### РОБІТНИКИ, ЩО ВЕРНУЛИСЯ З АМЕРИКИ, ДАЛИ ПОЧИН ДО БУНТУ В ПЕТРОГРАДІ.

ЖЕНЕВА, Швайцарія, 2. марта. — Сюди прийшла телеграма з Ревалю, столиці Естонії; яка доносить, що почин до револьти в Петрограді у фабриці Трубочно дали робітники, які вернулись до Росії з Америки. Вони нашеред підбурили своїх товаришів в сій фабриці, а потім пійшли далі бунтувати робітників по других фабриках і також жовнірів по касарнях.

Причиною бунту було зменьшенне приділів хліба.

Телеграма подає, що Петроград, де проголошено воєнний стан облоги, представляється тепер наче поле бою. Комуністичні військові частини, котрі перетрясають військові бараки, відбирають від збунтованих жовнірів не лише оружє але також і чоботи, аби відібрати їм змогу прилучуватись до повстання.

### МОСКВА УСПОКОЄНА ПО НЕДАВНІЙ РЕВОЛЬТІ.

РИҐА, столиця Латвії, 3. марта. — Ґрузинську (ґеорґійську) дипльоматичну місію в Москві арештовано, як доносять сюди з російської столиці.

Страйкарям в Москві дано трохи поживи і тим їх задоволено настільки, що наново зачали роботу.

Похорони жертв, що впали в Москві в часі бунтів, відбулися спокійно, але робітнича частина міста була окружена війском.

## Польща робить союз з ворогом алїянтів.

### ПОЛЬЩА, РУМУНІЯ И УГОРЩИНА, ВОРОГИ УКРАЇНИ, РОБЛЯТЬ СОЮЗ ПРОТИ БОЛЬШЕВИКІВ.

БУДАПЕШТ, столиця Мадярщини, 2. марта. — Польща, Румунія й Угорщина заключили оборонний союз проти большевиків.

Умову підписано тутки у второк, дня 1. с. м.

В імени Румунії підписав умову полковник Старцеа, а в імени Польщі граф Дембінський.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893.
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

| SUBSCRIPTION RATES. | | ПЕРЕДПЛАТА. | |
|---|---|---|---|
| Three cents the copy. | | Поодиноке число три центи. | |
| One year | $ 7.00 | На рік | $ 7.00 |
| Six months | $ 3.75 | На пів року | $ 3.75 |
| Three months | $ 2.00 | На три місяці | $ 2.00 |
| Foreign ond Jersey City Rates. | | В Джерзи Сити і заграницею. | |
| One year | $10.00 | На рік | $10.00 |
| Six months | $ 5.00 | На рік | $10.00 |
| Three months | $ 2.75 | На три місяці | $ 2.75 |

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

# Большевики-люди та большевики-звірі.

Як каже др. Дубровський, в своїм листі до американського департаменту стейту (міністерства заграничних справ), російське советське правительство іменувало його своїм представителем до ведення запомогової акції в Злучених Державах для Жидів в Росії.

Сим вчинком советське правительство признає, що акція, яку воно само веде для населення під його режімом, не вистарчає. Тому воно витає всяку акцію серед іміґратів в Америці, на користь Жидів в Росії.

Та Жиди в Росії не одиноке населеннє, яке терпить від голоду, холоду. Коли селянам може живеться краще, як міському населенню, то з міського населення певно найбільше не терплять Жиди, з котрих походить більшість комісарів та других урядовців советської Росії. Не-Жиди, живучі по містах України та Росії терплять безперечно більше, як Жиди.

Про подібну акцію для Жидів доносять з Лондону. Жидівські громади в Литві, Латвії та Естонії постановили попринимати діти, котрі остали сиротами через погроми на Україні.

Та Жиди не одинокий народ, що терпів від хуліґанства. Терпіли Жиди від хуліґанства українських та московських хуліґанів, але й терпіли Українці від хуліґанства жидівського, московського та польського. Потребують помочі жидівські жертви українських погромів, але й потребують помочі українські жертви большевицьких та польських погромів.

Та дивним дивом, в той самий час, коли російський та жидівський большевик уважає своїм обовязком помагати всякій ратунковій акції для Жидів, в той самий час богато українських большевиків уважає своїм першим обовязком виступати проти запомогової акції для Українців. Кажуть, чим гірше буде Українцям, тим скорше стануть большевиками.

# Війна на весну.

Старокраєві часописі ріжних країв і народів а навіть телеґрами з Европи в останньому часі часто згадують про нову війну, якої сподіваються в Европі з весною.

Її зачаток приписують большевикам. Кажуть, вони до неї готовляться і мають її зачати. Оповідають, що большевицький наступ зачнеться проти Польщі; далі пійде проти Румунії, а потім проти балтійських країв, і вкінці розшириться ще далі на захід в Европі.

Большевиків представляється яко небезпечне страхіттє, котре мало би спасти і навістити другі краї, — розуміється, по осягненню побіди большевицької армії над війсками тих сусідних країв.

Того страхіття найбільше боїться шляхотська Польща і шляхотсько-королівська Румунія, держави, які не перебули революції, а захоронились від неї під ослоною жовнірських баґнетів. Бояться тому, бо большевицький успіх на їх (і не їх, а ними захоплених) землях приніс би туди й революцію, а з нею волю народам, а конець шляхті.

Але є велике питанне, чи большевики пійдуть наступом проти шляхотської Польщі і королівської Румунії.

Ми знаємо дуже добре, що вони спішилися і ще спішаться з наступом і наїздом на молоді, народні, соціялістичні, обновлені в революції республіки як Україна, Білорусь, Кубань, Грузія, Вірменія і другі, — але проти шляхотських держав, що охоронились від революції силою баґнета, вони не спішились ніколи. Варшаву і Букарешт советська Росія безупинно засипала депешами, в яких предкладала мир на корисних умовах. А коли й воювала з Польщею, то вела тільки оборонну війну, не наступаючу, і вкінці, не вигравши її, поробила польській шляхті уступки коштом українського і білоруського селянсько-робітничого народу, віддаючи його в її ярмо. Длятого нема підстави надіятись, аби й на будуче советська Росія поступала інакше, та аби стала воювати ті держави, з якими все шукала тільки мира.

Другою річию, яка кидає зневіру в большевицьку военну виправу на захід весною, є економічний занепад Росії. Для успіху у війні держава передівсім потребує зелізниць та фабрик, головно фабрик оружя й амуніції. Все те в Росії щораз то більше занепадає, никне. Росія велика без зелізниць і фабрик є немов недвижимою масою, яку з одної сторони тяжко рушити і тяжко здобути, а якій з другої сторони також ще тяжше рушитись і здобути другі краї.

Длятого надії на виправу советської Росії з весною на захід проти шляхотських держав є дуже малі, а ще меньші на успіх такої виправи.

Ті шляхотські держави досі користали з війни і перемоги большевиків над молодими соціялістичними республіками, Україною і Білорусю, і доти вони користати-муть, поки ті республіки не звільняться з большевицького ярма, та відновивши свої сили, не впімнуться о свое право і свої землі.

# Лист до головного отамана Петлюри.

Симоне Василевичу!

Звертаюся до Вас як до давнього знакомого і товариша праці.

Коли Ви в рр. 1903-5 перебували у Львові як член Української Революційної Партії й опісля член Української Соціяльно-Демократичної Робітничої Партії, ми хоч ріжнилися в поглядах на шляхи визволення України і цілої людськости (в наших молодечих мріях сі дві річи були нерозривно звязані), — одначе лучило нас спільне бажання волі і щастя для українського народу. З того часу знакомство наше не вривалося і скільки разів доля зводила нас разом, ми все виталися раді, що довелося зустрітися. Працювали ми разом в зимі 1907 р. в редакції київської „Ради", зединяли нашу працю на сторінках московського журнала „Украинская Жизнь", якого Ви були редактором; проводили довгі вечері на дискусіях про українські справи в Москві в червні 1914 р. В кінці діждалися щастя, якого не ждали навіть в молодечих мріях, щастя будування української держави. І тут доля звела нас знов блище: Вас як голову Директорії, мене як члена правительства Західної Области Української Народньої Республики.

Тепер наші шляхи ріжні. Вас примусила доля віддати будівництво української держави під опіку Польщі, яку я вважаю таким самим ворогом українського народу і його незалежного державного життя, як і Росію.

Та не з сього приводу звертаюся отсе до Вас. Не про річи, які сильнійші за Вас, хочу до Вас говорити, а про ті, які від Вас залежать.

Власне довідався я, що Ваш уряд дає грошеву підмогу львівському щоденному часописи „Рідний Край". Ви знаєте, який се часопис, знаєте його задачі. Не вільну думку даних кругів української публики заступає він, тільки сповняє службу польським володарям української Галичини, є в польських руках оруддям, яке має помогти їм зломити однодушну і тверду доси волю українського населення, примусити його признати суверенність польської держави на своїй землі.

Що иншого Ваш союз з Польщею, а що иншого справа української Галичини, якої Ви і Ваш уряд не представляєте.

Чого-ж Ваш уряд вмішується у внутрішні справи українського громадянства Галичини, чому державними грішми підпомагає часопис, який годиться на видання Галичини в польську неволю?

Я вірю, що Ви, як довголітній громадянський діяч і політичний письменник не можете дати часописови „Рідний Край" иншої оцінки ніж та, яку йому дало вже українське громадянство Галичини. І тому звертаюся до Вас з сею справою, надіючися, що Ви заборомите Вашому урядови вмішуватися у справи українського громадянства Галичини в користь Польщі й підпирати часопис, який стоїть на службі польських гнобителів української Галичини.

Справа, в якій звертаюся до Вас, се дрібниця в порівнанню з тими великими історичними подіями, які творяться на наших очах. Але вірте мені: Ваш союз з Польщею може колись виправдати або хоч зрозуміти історія, маючи на увазі Ваші цілі, Ваше важке положеннє і т. д. Одначе підпомагати часопис, який служить інтересам польських окупантів української Галичини, — сього не вимагають від Вас ані Ваші цілі, ані не примушують Вас до сього обставини. Се вже добровільна услуга Ваших міністрів катам українського народу Галичини.

Спиніть сю услугу, Симоне Василевичу!

Прийміть від мене привитаннє і вислови пошани.

Відень, 15. лютого 1921.

**Д-р Михайло Лозинський.**

## ЯК ВИГЛЯДАЄ ТЕПЕР УКРАЇНСЬКЕ СЕЛО В ГАЛИЧИНІ?

Сей опис прислав нам до поміщення у „Свободі" д. Григорій Олійнюк, котрий приїхав до Америки з Галичини перед 3 тижнями. — **Редакція.**

В жовтні минувшого року перебував я принагідно **в околицях Бережан і Підгаєць** і мав змогу приглянутись, які сліди полишила війна в нашім краю.

Через ту часть нашої вітчини від шести літ перевалювались величезні маси війск і „своїх" і чужих. Безнастанно гуділи над тими околицями зелізні громи, тож і не диво, що сліди їх стрічається на кождім кроці. За виїмкою перемиського округа, де війна зрівнала майже всі оселі із землею, ті сторони потерпіли може найбільше від війни.

Коли я зближався до тих околиць від сходу, довкруги бачив я сліди знищення. Як далеко засягне зір, видніють пусті, неуправлені лани, зарослі бурьяном, а впоперек них розтягнулись, — як якісь величезні змиї, опанцирені кільчастими дротами, — стрілецькі рови, відки огневим дощем нищено наші загороди. По ланах чорніють могили, а на них деревляні хрести. Богато з них криє кістки наших людий, що боролись за чужі інтереси.

В самім селі на кождім кроці видно знищеннє. Розбиті, повалені будинки, які вже декуди направляють. Правда, давній австрійський уряд приобіцяв усе відбудувати. Приобіцяв дати запомогу в матеріялі будівельнім, грошах, насінню, навіть майстрів. **Тілько та ціла запомога дісталася в руки польських старость, а ті розділювали її між дідичів, та своїх любимців.** А наші люди, які по 3-літнім побуті по таборах вернули домів, то нераз не застали навіть сліду зі своїх осель. Мусіли часто тиснутись у сусіда і були ще задоволені, як бодай могли самі і свої родини захистити від дощу і зимна.

Зближилась весна 1918 року. Давнійше у нас кожда весна приносила радість. Кождий немов молоднів; жив надією богатих жнив. **А сего року весна зморозила ті всі почування, бо в цілім нашім краю заведено панщину.** Кождого дня ішли жандарми від хати до хати і наганяли до роботи на панських ланах. Такий стан тривав до осени сього року. Настав переворот. Зломано знова кайдани; прогнано всіх, що від соток літ поїлись українською кровю. На українській землі панував знова український нарід. Однак знов недовго судилось йому тішитися свободою. Ті, що проголосили війну в імя свободи всіх народів, прислали до Польщі ґармати, вправді не на наше знищеннє, але дивились крізь пальці, коли Поляки палили і нищили наш край. Не ощаджено жадного нашого свідомійшого селянина. Загороди таких людий обступали польські жовніри; підпалювали і не позволяли ратувати. **В Золотій Слободі, бережанського повіта, знищено в той спосіб 17 господарств.**

Села тепер виглядають як цвинтар. Довкола них тягнуться пусті поля, засіяні могилами. Люди сумні, байдужні, отупілі. Лише з весною будиться у них жах, бо тепер у нас весни як з часів татарського лихоліття приносять нам пожежу, рабунки і убийства. Одні тратять майно, другі життє, а інших волочать по тюрмах.

**Григорій Олійнюк.**

Ню Йорк, Н. Й., 1. марта, 1921.

# ДОПИСІ

## ЛЯЦЬКІ ЗНУЩАННЯ В ГАЛИЧИНІ.

Від Л. Б. з Росфорд, Огайо, одержали ми такий лист, котрий прийшов зі старого краю:

Босько, 20. січня, 1921.

Пишу до тебе пар услів, котрими тя сердечно здоровлю. А також довідуюся о твоїм здоровлю та поводженню. Ми Богу дякувати в дома всі здорові. А поводженнє наше, то вже аж мені сприкрилось в тім польськім раю. Як знаєш, уникав я того проклятого війска ціле літо. В осени мене таки злапали і забрали до війска. Вислужив три місяці в тих їх бараках в Кракові. Не хочу тобі описувати, як там мені поводилося, бо у ваших ґазетах певно описують які ту порядки в їх касарнях. Дістав я червінку, пролежав три тижні в шпитали, потім дістав пять тижнів урльопу і тепер я дома вже другий місяць, як мені урльоп скінчився, але я до війска не думаю іти, бо мене вже досить намучилися. Нас Ляшня неустанно переслідує. Тепер ми мали з ними ладне спітканнє.

То було на наш Йордан. Вийшла процесія на ріку святити воду, як звичайно у нас буває. А жтут іде війско зі Сянока і жандари зі Заршина і з Ричанова. Хтось їм доніс, що дезертири будуть всі в процесії. Так нас обступили доокола цілу процесію. Нарід збунтувався на те, що і в церкві їм Ляшня спокою не дає і далі камінями бити. Так панове Ляшки переверталися, як барани по воді і зачали утікати. Але їм надійшов на поміч другий трасспорт війска зі Сянока. Почали стріляти. Як люди зайшли до церкви, нарік замкнув церков і заборонив Ляшні вступу до церкви. Ключів їм також не дали. Так тоді псубрати пустилися по селі і арештували трох наших хлопців і забрали їх. Ми й до нині не знаємо, що з ними зроблять, а війско патролює село ще до нині. З того можеш знати, яке я поводженнє маю. Не знати, коли ми ся від тих проклятих гадюк увільнимо. Кажуть польські бесідники: „Українци хцєліби свойов ойчизнев відзєць вольнов, а до войска ісць сев байов". Дураки, най вони мене лиш пустять до того війска, де я хочу і де я пан іти, то будуть псубрати видіти, чи ми боїмося війска. Тепер у нас є кілька весіль, але самі польські, бо нам женитися не дадуть, бо до війска не ідемо. Але я їм дякую за женячку, а до війска не піду. Якби мене знов несподівано злапали, то зо два дни побуду. Більше тобі не буду описувати нашого гаразду, бо ніколи не скінчивби.

—o—

## НЕЩАСЛИВА ПРИГОДА УКРАЇНЦЯ.

**Фреквіл, Па.**

Страшне каліцтво навістило 33-літного Василя Притулу, через вибух динаміту. Стратив обоє очий і руку. Динаміт вистрілив йому в руках, підчас праці о годині 10-тій рано. Він є жонатий і має 6-місячного хлопчика. Є членом У. Н. Союза, котрий певно дасть йому всяку можливу поміч. От за хлібом доробився. Пропала молодість; пропав найдорозший скарб чоловіка, зір. Чоловік окалічів і не зможе навіть заробляти на життє. Се є заразом перестoрога для тих, що не належать до жадних орґанізацій або для таких що заледво животіють.

—o—

## НА ПОМІЧ РІДНОМУ КРАЄВИ.

**Аллентавн, Па.**

Дня 27. лютого с. р. відбулися збори в Аллентавн, Па. На зборах о. Василь Турула обговорив недолю наших братів вигнанців, що страждають в Чехо-Словаччині. Для несення помочі нашим браттям в Чехословаччині вибрано місцевий Коміте, котрий вже зачав свою працю. До Комітету належать: Дмитро Мороз, предс.; Іван Заяць, кас.; Василь Коваль, секретар; Дмитро Рудакевич і Павло Пурчин, контрольори.

На зборах ухвалено також резолюцію, що аллентавнські Українці мають вислати:

1) Телеґраму до нового державного секретаря у Вашинґтоні з протестом проти продовження окупації Східної Галичини Поляками.

2) Телеґраму до Найвисшої Ради в Европі, що ми ніколи не успокоїмось, поки наших братів не увільнять з польського ярма.

3) Телеґраму до правительства стейту Пенсилвенії з апелем щоби обізвалося в обороні нападеної і поневоленої Галицької України.

Участь у зборах була невелика ізза непогоди.

На зборах зложили жертви присутні як слідує: о. Василь Турула $5.00; С. Салам, Гр. Пипюк, Т. Павлюс і М. Хомик по $2.00; Д. Мороз, Н. Заяць, П. Яремчук, Д. Рудакевич, В. Коваль, В. Ярема, Ю. Луців, С. Мельничук, Д. Мекісвіч, Гр. Ріґа, Ів. Собчак А. Борковський, М. Дідик, О. Клапко, А. Максимяк, Т. Романчук, М. Пастернак, І. Сокальський і В. Касич по $1.00. Разом $32.00. Товариство „Драматичний Кружок в Алентавн, Па." з представлення з дня 30. січня с. р. весь дохід, призначений на фонд українських жовнірів у Чехо-Словаччині, $30.36. Також братство св. Михаїла, відділ 147 У. Н. Союза, в Алентавн, Па. дало $25 на потерпівших у старім краю, у Чехо-Словаччині.

Сердечна подяка всім товаришам, а також товариствам, котрі так щиро працюють для справи народньої.

Дальше у тов. Дмитра Рудакевича на забаві зібрано $5.50. Збіркою занявся тов. В. К. Жертва призначена також на українських жовнірів у Чехо-Словаччині. Зложили отсі: Д. Рудакевич, Ів. Рудакевич, В. Коваль, М. Галевич і В. Андрушко по $1.00; Н. Фартух 50 цнт. Разом уся загальна сума виносить **$92.86.**

**Проситься Товариства, Провидінне і Сестрицтво У.-Н. Союза в Аллентавн, щоби вибрали по одній радній до нашого Ратункового Комітету.**

**Комітет.**

—o—

## В КОТСВИЛ БУДЕ ВІЧЕ В СПРАВІ ПОМОЧІ РІДНОМУ КРАЄВИ. — ПОКЛИК ДО КОТСВИЛСЬКИХ ГРОМАДЯН І ДО ВСІХ УКРАЇНЦІВ.

**Котсвил, Па.**

Вже не раз і не два але сотки разі читали американські Українці поклик наших братів і сестер з Галичини з горячим прошеннем не о поміч а о ратунок життя.

Кождому відомо, що наш нарід галицький зупинився над берегом пропасти і знаходиться в крайній нужді. Нашим братам грозить смерть з голоду і холоду, а ніхто їм з помочию не спішить. Благають нас о поміч та, на жаль, наші серця не відчувають їх просьби. Кличуть та благають: Помочі дайте тим, що служили Українській Галицькій Републиці, а котрих Поляки по нападі на наш край вигнали за границі, на чужі землі, і котрі тепер гинуть з голоду!

Кличуть і ридають о поміч на хліб для тих вдів і сиріт по українських жовнірах, котрих батьки полягли в обороні рідного краю перед наїздом Польщі.

Наші браття хотяй в ярмі, а вони не мовчать. Вони кричать і далі борються, а ми тут на волі позакладали руки тай мовчимо, як би були в летаргу.

Дорогі Браття і Сестри! Час би вже нам прокинутися з того сну; кинути об землю мару большевизму, а взяти собі до серця братів Гайдамаків Ґонту і Зелізняка!

Таж ми дуже добре знаємо, Браття і Сестри, що найкрасший цвіт нашого українського народу положив свої буйні голови на війні, а за кого? Чи іно за себе? Противно, бо за весь український нарід! Одні стратили здоровлє; другі стратили руки, ноги і все майно, тай і ще тому не конець, бо і тепер ті, котрі відважились впімнути за наші права і за свободу, то скитаються в ляцькій тюрмі.

Я кличу до Вас, Браття і Сестри, тут в Котсвил. Не спім як які нездари, тільки всі зійдімся як одна громада в неділю дня 13. марта с. р. до галі по Службі Божій на нараду і зачнем роботу для помочі нашій Україні.

**Робітник-Гайдамака.**

Марійка Підгірянка.

## ДІТЯМ ПІДКАРПАТСЬКОЇ УКРАЇНИ.

(Пісня на голос: „Ой, я люблю Петруся".).

Ой вже літо минуло,
Зимним вітром подуло.
Вже я досить пас воли,
Тепер піду до школи.

Купіть, мамко, книжечку
І новую табличку
І цируську*) в склепаря,
Щоб спознали школяря.

А за тое, я, мати,
Научуся писати,
І нянькови**) зажену†)
Письмо аж у чужину.‡)

7 X, 1920 С. Зарічів над р. Угом.

*) олівець=цируська. **) батькови. †) зажену=пішлю. ‡) у чужину= в Америку.

## РУХ У ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗА.

ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ. Товариство Укр. Клюб Поступовий, від. 70, подає до відома всім своїм членам, що місячний мітінг відбудеться в суботу дня 5-го марта с. р. о год. 7-мій вечером в галі Нар. Дому, під ч. 72 Моріс стр. На сей мітінг повинні прибути всі члени бо є важна справа до полагодження, котра обовязує кождого члена і кожду членицю, будеся голосувати над виданнем календаря на рік 1922 У. Н. Союза, за котрий то календар кождий член і кожда члениця будуть обовязані заплатити суму, яка буде подана під голосованнє всім членам У. Н. Союза від головного уряду У. Н. Союза. На мітінгу почуєте вияснення тої справи обширнійше. Тож не занедбуйте тої справи а прийдіть на мітінг всі як один, щоби потому не було нарікань. — М. Сидор, предс.; С. Гладкий, кас.; А. Онисик, секр. фін.



## ТЕАТРАЛЬНІ ПРЕДСТАВЛЕННЯ

(В сій рубриці містимо оголошення театральних представлень, концертів і забав, не подаючи у них точок програми, імен осіб беручих участь і без ловчих покликів).

**NEWARK, N. J.**

**Чистий дохід на сироти в старім краю!**

Заходом Нюарського Комітету Помочі Україні відбудеться

**ВЕЛИКИЙ КОНЦЕРТ**

в честь полеглих героїв в боротьбі за волю України

**В СУБОТУ, ДНЯ 5. МАРТА 1921 Р.**

в Cleveland School Auditorium, (в шкільній галі), cor. Bergen St. & 17th Ave., Newark, N. J.

Початок точно о годині 7. вечером.

Ціни місць: Крісло I-рядне $1.00; II-рядне 75ц.; III-рядне і балькон 50ц.

В сім Концерті беруть участь:

Артист. Юлія Шустакевичева, сопран
П-на Віра Стеткевичівна, піяністка
Гром. І. Палажій, баритон
Гром. П. Келечава, скрипак.

Злучені українські мужеські і мішані хори і терцети під управою громадянина Теодозія Каськова.

**Комітет Злучених Товариств Помочі України.**

Стріткари належить брати слідуючі: Springfield Car або Kinney Car. Висідати на Bergen St. 51-53

**NEW YORK, N. Y.**

Український Ратунковий Комітет Сіл Засаяів і Заставче устроює **ВЕЛИКИЙ БАЛЬ** в неділю, дня 6-го марта 1921 р. в „Echo Hall", 431 E. 6th St., New York, N. Y. Початок о годині 2. пополудни. Весь дохід призначений на бідні сироти в старім краю.

За добру забаву ручить

51-53 КОМІТЕТ.

**УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ ДІМ**
**217-19 E. 6th Street, New York.**

**В СУБОТУ, 5. МАРТА 1921 Р.**

**Т-ВО „Р.-У. Н. ТЕАТР"**

відограє штуку п. н.

**НАЗАР СТОДОЛЯ**

драматичні малюнки на 3 дії з козацького життя зі співами і танцями.

Твір Тараса Г. Шевченка.

Для сеї штуки Т-во „Р.-У. Н. Театр" має історичні козацькі костюми і декорації. 50,2,3

Режісер **В. Карпович.**
Хормейстер **І. Садко.**
Пом. завідателя **Я. Колявський.**

**ПО ПРЕДСТАВЛЕННЮ БАЛЬ.**

**Початок о годині 7.30 вечер.**

**ВСТУП 75 ЦНТ.**

**BROOKLYN, N. Y.**

Заходом **Співацького Аматорського Кружка** при церкві Сош. св. Духа в Бруклині, Н. Й., відограється представленнє **ДАЙ СЕРЦЮ ВОЛЮ, ЗАВЕДЕ В НЕВОЛЮ,** драма в 5-ти діях М. Кропивницького, **в неділю, дня 13. марта с. р.** в церковній гали при 162 North 5th St., Brooklyn, N. Y. Початок о годині 5. пополудни. Вступ: для дорослих 50 і 35 цнт., для дітий 15 цт. 53i57 КОМІТЕТ.

# ТЕОРІЯ ПОЛІТИКИ.

V.

### Національна держава.

Сказано, що нацією є група людий, що хоче сама собою незалежно правити на якійсь території (земли). Чому воно так є? Чому люде цілого світа не утворять одної держави, але діляться на окремі землі?

Дехто каже — знов такі люде, що їм ще зелено в голові — що треба скасувати всі народи і держави та злучити ввесь світ в одну державу. Се так само неможливе, як неможливе, аби всі були одної мови чи раси. А чому неможливе? — Тому, бо світ дуже великий і ріжнородний. Одні краї зимні, другі горячі; одні гористі, другі рівнини; одні над морями, другі далеко від моря; одні родять збіже, другі що инше; одні густо заселені, другі зрідка; одні культурні, другі півдикі; в одних живе одна раса, в других инша, а звичаї їх ріжняться від себе так, що абсолютно не годні вони погодитись на одно. **Се було би найбільшим нещастем і найтяжшою неволею для людий, якби на цілім світі була одна держава.** Всі тоді були би невдоволені. Зрештою неможливі на світі так розумні і всезнаючі державні керманичі, щоби вміли цілим людством правити. Вийшло би се на пановання одного народу чи раси над всіма другими.

**Найліпшою ще формою управи людий остає таки національна держава.** Є вона природним витвором націй. Як сказано, кожна нація має свого національного духа (почуттє) і свої власні, окремі інтереси, які вона хоче попирати. Кожна нація має свою окрему історію, героїв, поетів, літературу, звичаї, закони, штуку, музику, стиль, характер — одним словом свою окрему традицію (історію, переказ) і свою окрему культуру. Се все вона хоче попирати, розвивати і — як треба — то й боронити. До сего мусить вона мати одну сильну організацію, а нею є національна держава. І тому **кожна нація змагає до того, щоби зединитись в одній національній державі.**

Другою, не менше (а може й більше!) важною причиною, чому кожна нація хоче бути зєдинена в своїй окремій національній державі, є її **спільні господарські (економічні) інтереси.** Кожна нація живе на певній, **господарсько** більше чи менше **окремій** території. Ся територія (земля, країна) має свої окремі інтереси, відмінні від сусідних територій. Чому так є? — Тому, бо одна земля богата на се, а друга на що инше, бо одна плодовита, а друга ні, бо господарська культура (способи рільництва, ремесла, промислу, комунікації) в одній такі, а в другій инші, бо одна має море, друга ні і т. д. І люде кожної землі звикли до сего від соток літ і відповідно до того господарять, уладжують своє життє. Се річ дуже а дуже великої ваги і се надає національній справі страшної сили. Бо своя держава попирає то, що корисне для господарки і життя всіх членів нації: попирає рільництво, ремесло, промисл, торговлю, просвіту загальну і фахову, комунікацію. Через то росте добробут всіх членів нації. Рільник продасть ліпше свої плоди, а до того держава регулює ріки, осушує багна, дренує поля, нищить шкідливі звірята і т. д. Ремісник чи промисловець продасть ліпше свої вироби, бо держава стараєсь здобути на світі торги для свого промислу і ремесла. І робітник лекше і ліпше заробить, бо як рільництво, промисл і комунікація ростуть, то і робітнича праця йде у вартости в гору.

Як-же над яким народом запанує чужа держава, тоді біда і горе всему народови. Його виссуть, як той павук муху. Чужа держава не то що не дбає за рільництво, ремесло, промисл, комунікацію і освіту підбитого краю, але ще й гальмує їх. Чужа держава попирає свій нарід, аби він мав можливо як найбільші зиськи з підбитого народа. Підбитий нарід держиться тоді в темноті, робиться перешкоди його ремеслу і промислови, занедбуєся комунікацію і т. д. І підбитому нічого не остає, як стати рабом завойовника або еміґрувати в инші краї. Чи не так було з нами під старою і австрійською Польщею? Чи не таке заводять тепер Ляхи в Галичині? Землю колись українську парцелюють Мазурам, концесії чи ремісничої карти укр. ремісникови не дадуть, укр. робітників зі служби викидають — всюди своїх Ляшків пхають. Чи не є се найліпшим мірилом, що се значить своя, а що чужа держава?

Або знов на Великій Україні! Налізли там з баґнетами і нагайкою російські (хрещені і нехрещені) большевики, завели назад всюди московську мову, всюди установили комісарами чужих людий — Жидів і Москалів — та рабують край: реквірують збіже в укр. селян і вивозять в Московщину, забирають укр. цукор і вивозять в Московщину чи в чужину (за границю), а зиски з него беруть собі (до Москви), вивозять з України вуголь і зелізо та женуть ними колеї і фабрики в Московщині, а за то на Вкраїні фабрики станули, а колеї остатки лісів допалюють. Чи не ссе тим способом Москва Україну наче той павук муху? І чи не має за собою рації Винниченко, коли каже, що укр. радянська республика не істнує, але що Україна є сегодня добичею Москви, та коли він жадає, аби Москва віддала на Вкраїні власть у руки місцевого населення?

**Національна держава се перше підставове усліве просвіти і добробуту краю і народа.** І хоч би своя національна держава навіть була менше „поступова" ніж чужа, то **вона для свого народу все ліпша, як чужа,** хоч би і як „червона" чи „поступова". Бо чужа держава має „поступ", „волю", „рівність", „право", „справедливість" і т. д. лише для свого народу — а для підчиненого народу має неволю, пониженнє, визиск і рабунок. Чому? — Бо така вовча людська натура! Дашинський, доки був аґітатором чи послом ще за Австрії, кричав: „воля, справедливість і рівність всім! Українцям дієсь кривда!" А коли настала Польща і він став там соціялістичним міністром, то сказав: „Польща потребує пшениці і чорнозему! Польський промисл потребує нафти і бензини! Се лежить в інтересі польського робітника, аби Польща забрала Східну Галичину, бо тоді в Польщи танший буде хліб, бо тоді беземельні Мазури не будуть пхались до польських фабрик на роботу і не будуть через то збивати зарібку в діл, але підуть кольонізувати Сх. Галичину; бо тоді польський промисл розцвите і дасть добрі зарібки польському пролетаріятови! Тому, гурра товажише! гейже на Сх. Галичину!" Перші польські полки, що рушили на Сх. Галичину, були добровольці-„товажише" з Варшави, Кракова і Лодзі. — Те саме, точ-в-точ є з рос. большевиками. Доки були лише аґітаторами, голосили: „воля всім, аж до окремішности!" А тепер, коли є сила другого взяти під ноги, вилізла вовча натура на верх.

На світі, від коли се тямить людська історія (від 3.000 літ перед Христом), не було ще такого приміру, щоби для якого народу чужа держава ліпшою була, ніж своя власна, та щоби вона принесла добробут, волю і розцвіт завойованому краєви. Тому то Польща, де президентом кабінету є хлоп-людовець Вітос, а віцепрезидентом соціяліст Дашинський, ріже, вішає, мордує, палить, рабує Українців, морить їх голодом і холодом по криміналах, замикає укр. школи, товариства, пресу, не допускає укр. хлопа докупити собі землі, викидає укр. робітників на вулицю, на голодову смерть і т. д. Тому то Москва, де царюють комуністи Ленін, Троцький і Раковський, ріже, вішає, мордує, палить та рабує укр. села, замикає укр. ґазети (навіть: комуністичні!), не допускає ніяких Українців (навіть: комуністів!) до управи краю, а тих, навіть Москалів-комуністів, що сміють впімнутись за се, висилає в Сибір. А коли хто скаже на се: „все те правда, але то дієсь в імя добра робучого народу, аби завести комунізм і щастє всіх на земли" — то на се є відповідь така: **„90 процент робучого народа на Вкраїні є українське селянство і воно (ті 90%) повинно бути господарем краю, а не 10% зайшлих Москалів і Жидів".** Такий лад, який тепер є на Вкраїні, де мала жменя чужинців панує силою над 90% населення краю, **се є то саме, що в Галичині,** де кілька процент польської шляхти, економів, ксьондзів і урядників панує над масами галицько-укр. робучого народу. А чи рабунок і угніт народа доконуєсь в імя шляхти і косцюлка, чи може в імя комунізму і (неістнуючої) рівности всіх — се все одно. Поневоленнє народа остає поневоленнєм. А ті, що боронять правління московсько-жидівських большевиків на Вкраїні, є такі самі зрадники і Юди-народопродавці, як Демянчук, Яцків і Твердохліб, що годяться на польське правліннє у Галичині.

Остає ще одно питаннє: **чи не ліпша федерація свобідних народів,** ніж повна самостійність кождого з них? Чи така федерація не запобігла би сваркам і війнам? — Федерація річ гарна і добра, але **тілько тоді, коли є добровільна** і коли федеруються (лучаться в спілку) вільні, рівні та самостійні народи. Щож варта примусова федерація, показала т. зв. Люблинська Унія з 1596 р., через котру Польща заневолила Україну, та показує тепер „федерація" України з Московщиною, зроблена на силу Москалями. Таких примірів є в історії людства богато. Щоби два народи справді федерувались та щоби федерація не була лише покришкою поневолення одного народа другим, **до сего треба, щоби оба народи були перше цілком самостійні і вільні,** щоби вони добровільно і свобідно, через голосованнє чи демократично вибрану репрезентацію, заявили се та щоби умова між ними була так зроблена, аби оден не мав переваги над другим. А така „федерація", де оден має право за другого вести політику, се не „федерація", а хитра форма поневолення.

(Дальше буде).

## ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

Оголошення женитьба не приймається. — За оголошення поиукуючих платиться 10 центів за стрічку (5 слів) за одно поміщення, за більше разів знижка відповідний опуст. Дворазове оголошення з 5 стрічок $1.00.—

Пошукую моїх краянів ФРЕНКА СВИСТОВИЧА, котрий перебував в Port Chester, N. Y., 21 South Main Street, і МИХАЙЛА СВИСТОВИЧА, котрий перебував в Amherst, Mass, і New York, Box 538. Оба походять з села Смолиня, повіту Рава Руська, почта Немирів. Єсли хто о них знає або вони самі, то прошу зголоситись на понизшу адресу, або до своєї сестри в старім краю: ТАНЬКА КЛЕБАН, пов. Рава Руська, почта Немирів, село Смолин, Галичина. JOHN PROC, Box 275, E. Youngstown, O. 51-4

Пошукую своїх краянів в стейтах і Канаді, походячих з села Рівне, повіт Калуш, Гал. Прошу зголоситись на адресу: JOSEPH SZEWCHIK, Box 45, Ligonier, Pa., Westmoreland Co. 52-3

Пошукую КАТЕРИНУ ГАЛЯК, з села Броница, повіт Дрогобич, Галичина. Хтоби про ню знав або вона сама, прошу ласкаво зголоситись до: WM. HALLAK, 246 East 10th St., New York City. 53-54

Пошукую РОМАНА ГАНЧАР; походить зі села Середнє Велике, Гал. Перебував в Egypt, Pa., в околиці Cementon, а тепер в Шікаго, Ілл. Перед 10-ти роками ми оба товаришували. Він сам або хто знає про його адресу, зволять зголоситися, з дістане нагороду: PROKOP KOCHAN, 121 Kajute St., Sayre, Pa. 53-55

Пошукую в дуже важній справі свого братаничa ВАСИЛЯ ГАЙОВОГО, з села Застави, пов. Рава Руська, Галичина. Виїхав з Boston Mill, Ohio пред 8-ма роками до Galveston Tex., до краяна зі села Вербиці (з того самого повіту). Єслиби хто знав де він є, або він сам, зволить ласкаво повідомити мене: WASYL BRUTKIEWYCH, Box 13, Boston Mills, Ohio.

КОРЕСПОНДЕНТ-бухальтер, з середним образованієм, знанием мов: укр., польськ., німец. і франц. 12 літ. бюров. практикою, пошукує заняття. ОЛИНИК, 1383 Clay Ave., Bronx, N. Y. 53559

ЕМІЛІЯН ОРИЩУК з Тулови, повіт Снятин, подай свою адресу для Олекси Бойкова, Ukr. Brygada, I. Kurin, Nemecke Jablonne, Checho-Slovak Rep. 51-55

Паланя Марківна Дольна пошукує свого стрийчного брата ОСИПА ВАС. ДУДАР, з села Мишкович, пов. Тарнопіль, Гал. Має перебувати в Ню Йорку. Я не бачила його вже 17 літ і тому бажаю, щоби він зголосився до мене, або хто його знає зволить повідомити про його адресу: MRS. PAULINA DOLNA, 1204 Central Ave., Youngstown, Ohio. 52-3

КОЛИ потребуєте доброї барберської машинки до стриження волося, то зайдіть особисто або пишіть. Найліпша машинка коштує $5.75, пожищі $1.75, гребінь 30 ц. Адресуйте: 53-6
HARRY MYSYSHYN,
2403 W. 3rd St., Chester, Pa.

НА ПРОДАЖ ФАРМА, 100 акрів, в тім 50 акрів землі ораної, 30 акрів грубого ліса а 20 пасовиска; мешкальний дім на 11 кімнат, нова баня, стайня, возівня і будинки для худоби і дробу. Чотири милі віддалена до залізничої стації, до школи 1½ милі. Продасть з уряджением мешкальним і всякими рільничими знарядами. 6 коров, 2 коні молоді, 2 безроги, 30 кур. Є також значний запас з тамтогорічного збору з поля. Приблизна ціна $4.700.00 готівкою; в конечности возьме морґеч. Голоситись по близші інформації до: STANISLAW GREFKOWICZ, 144 Morris Street, Jersey City, N. J. 49-53



### ФАРМИ НА ПРОДАЖ

в околиці Геркімер, Літл Фолс, Ютіка і Ром, Н. Й.

1) 105 акрів доброї землі, 15 акрів ліса, дім, нова баня, курник; всьо першої класи; 12 дійних коров, 1 бугай, 2 телята, 3 коні, 250 бушлів вівса, 40 тон сіна, 100 кур і всякі знаряди фармерські. Ціна $7800, вплати $4800 а решта на легкі сплати.

2) 18 акрів землі, коло самого міста; дім, баня, курник, 18 кур, 1 кінь і деякі тулса. Ціна $1500. 50-55

Кромі тих фарм, ми маємо ще богато инших до вибору. Хто хоче купити фарму, нехай зголоситься на адресу:

PUCHYR & OCHOTKA,
215 King St., Herkimer &
64 W. Main St., Little Falls, N. Y.